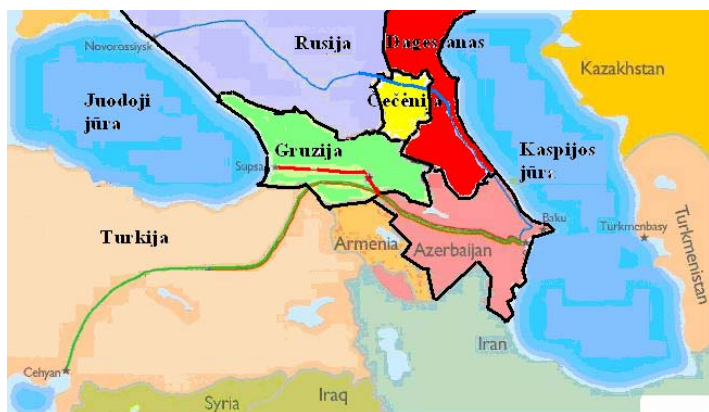

Čečėnai - teroristai?

Rusija ir JAV dėl daug ko nesutaria. Bet apie vieną sutinka – reikia kovoti prieš terorizmą. O gal tas sutikimas iliuzija? Ar jie sutinka, kas yra teroristai?

Rusija čečėnus, kurie kovoja už nepriklausomybę, laiko teroristais. Lietuviai galvoja, kad [Čečėnija](#) Rusijos užimta ir siekia laisvės. Ką JAV galvoja? Ką tu galvoji?

Čečėnija, Gruzija, Rusija ir naftotiekiai

Per Čečėniją eina Rusijos [naftotiekis](#) (žemėlapyje mėlyna linija iš Azerbaidžiano, per Čečėniją, per Rusiją, į Juodąją jūrą). Rusija gauna naftą iš Azerbaidžiano, taip pat iš Čečėnijos, ir siunčia per Juodąją jūrą į Europą. Tuo būdu, Rusija uždirba pinigų ir gali naudoti naftą Europos politikai [įtakoti](#).

JAV pasirūpino, kad būtų pastatytas kitas naftotiekis iš Azerbaidžiano, per Gruziją, į Juodąją jūrą (žaliai-mėlyna linija žemėlapyje). Jis pradėjo veikti 1999 m. Dar vėliau buvo pastatytas naftotiekis per Gruziją, per Turkiją, į Ceijano miestą ant Viduržemio jūros kranto. Tuo būdu buvo sumažinta Rusijos naftos [tiekimo](#) kontrolė.

Kova tarp JAV ir Rusijos dėl naftos tiekimo kontrolės pasirodė rugpjūčio mėnesį išsiliepsnojusiam kare tarp Gruzijos ir Rusijos (žrk. “Laikai vaikams” rugsėjo, spalio ir lapkričio numerius). Net ir dabar “British Petroleum” firma nedrįsta pilnai naudotis naftotiekiu per Gruziją dėl nestabilios padėties Pietų Osetijoje.

Rusija nenori prarasti Čečėnijos dėl Baku-Novorosijsko naftotiekio. Galima sakyti, kad Čečėnų nepriklausomybės svajonė yra naftos karo auka.

Truputis istorijos:

Čečėnai yra atskira [musulmonų](#) tauta, kuri po [aršaus pasipriešinimo](#) 1830 m. buvo Rusijos imperijos užimta. Po rusų komunistų revoliucijos 1917 m., čečėnai paskelbė nepriklausomybę ir buvo laisvi iki 1923 m., kai rusai komunistai užėmė jų kraštą.

Kai Tarybų Sąjunga sugriuvo 1991 m., čečėnai paskelbė nepriklausomybę ir išrinko pirmą prezidentą, Džocharą Dudajevą. Jam valdant, mokyklose mokė nebe rusų, o tik čečėnų kalba, ir knygos buvo spausdinamos nebe rusų, o lotynų raidynu.

Tačiau 1995 m. Rusijos kariuomenė su 45,000 kareiviais užpuolė Čečėniją ir prezidentas Dudajevas žuvo raketos sprogime. Po žiauraus karo, kuriame žuvo apie 70,000 žmonių, čečėnams pasisekė išsikovoti nepriklausomybę. 1997 m. jie išsirinko antrą prezidentą – Aslaną Maschadovą.

Čečėnijos sostinės, Grozno, vaizdas po 1996 m. karo (iš wikipedia)

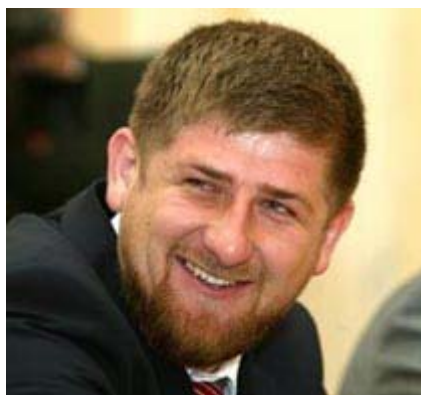
1999 m. [neoficialūs čečėnai kariai](#) įžengė į kaimyninį Dagestaną. Jie norėjo padėti fundamentalistams musulmonams išsilaisvinti iš Rusijos. Atsiliepdama, Rusija užpuolė Čečėniją ir ją užėmė su 100,000 kariuomene.

Čečėnai priešinasi – jų prezidentas, Maschadovas, pabėgo į kalnus ir vėl tapo partizanų vadu - bet nuo to laiko Rusijos galia Čečėnijoje vis stiprėja. 2005 m. buvo nužudytas Maschadovas.

Daugiabučiai pastatami Grozne laukia atstatymo (iš wikipedia)

2007 m. Ramzanas Kadyrovas, čečėnas, buvo Rusijos prezidento Putino paskirtas Čečėnijos prezidentu. Jis rūpinasi Grozno atstatymu. Buvo sunaikintos 60,000 gyvenviečių (daugiabučių pastatų ir privačių namų). 900 iš jų jau yra atstatyti. Tačiau čečėnai juo nepasitiki dėl jo brutalumo ir anti-demokratiškumo. 2007 m. Liudmila Aleksejeva, [Maskvos Helsinkio grupės](#) vadė, pareiškė, kad Kadyrovas įsivėlęs į nekaltų žmonių [pagrobimus](#), kurių [lavonai](#) buvo rasti su kankinimo žymėm.

Rusijos prezidento Putino paskirtas Čečėnijos prezidentas Ramzanas Kadyrovas (iš wikipedia)

Neseniai pastatyta musulmonų šventykla Grozne (iš wikipedia)

Čečėnai sukilėliai nenustojo kovoję prieš rusus, ir ėmė naudoti teroristinius veiksmus. Gal garsiausias iš šių įvykių 2004 m., kai čečėnų partizanai užėmė mokyklą ir laikė 1,100 mokinių, mokytojų ir tėvų [įkaitais](#). Žuvo 335 įkaitų, jų tarpe 156 vaikų. Šamilis Basajevas, čečėnų partizanų vadas, buvo atsakingas už šį įvykį. Rusai jį nužudė 2006 m.

Greit po to Čečėnijoje buvo nužudytas Abu Hafs al-Urdani, jordanietis, kuris vykdė partizanines kovas Čečėnijoje. Jordaniečio dalyvavimas Čečėnijos kovose kelia įtarimą, kad [musulmonų teroristai](#) pradeda įsivelti į konfliktą tarp Rusijos ir čečėnų.

Po Maschadovo mirties čečėnai savo sukilimo vadu išrinko Dokų Umarovą, kuris prisiekė, kad puls karinius ir policijos taikinius Rusijoje, bet stengsis [išvengti civilinių auku](#).

Rusija stengiasi sukurti vaizdą, kad Čečėnijos padėtis sunormalėjusi, kad ten žmonės yra saugūs ir laisvi. Tačiau Čečėnijoje lieka tūkstančiai Rusijos kareivių.

Lietuviai užjaučia čečėnų laisvės troškima. Rugsėjo pradžioje Kaune veikė nuotraukų paroda, kurioje matėsi žiaurūs vaizdai iš Rusijos-Čečėnijos karo. Nuotraukos buvo tokios žiaurios, kad parodoje buvo įleidžiami tik aštuoniolikos metų sulaukę žiūrovai.

Ką naujai išrinktas JAV prezidentas Obama galvoja apie padėtį Čečėnijoje? Jis yra pasakęs, kad jis kovos už savo krašto interesus pasaulyje. Ar tai reiškia, kad jis remis Čečėnijos nepriklausomybės troškimą, ar kad jis labiausiai interesuotas taika tame regione?

Ką tu galvoji apie padėtį Čečėnijoje? Parašyk mums:

redaktore@laikaivaikams.org

Žodynėlis.

Čečėnija: kraštas Kaukaze, kuris dabar yra dalis Rusijos; Chechnya

naftotiekis: vamzdis, kuriuo siunčiama, tiekama, nafta (kuras); oil pipe-line

įtakoti: padaryti, kad kiti darytų, kaip tu nori; to influence

tiekimo: siuntimo, padavimo; supply

musulmonai: tikėjimas, kurio vyriausias dvasios vadas yra Mahometas; Muslim

aršus pasipriešinimas: smarkios, piktos kovos; stiff resistance

neoficialūs čečėnai kariai: civiliai, pasiruošę, kaip kariai; Manoma, kad čia buvo padaryta didelė klaida, nes parodė, jog Čečėnija dar nepasiruošusi dalyvauti taikioj valstybių bendruomenėj ir kad krašto valdžia nepajėgia savo piliečių sutvarkyti.; paramilitary

Maskvos Helsinkio grupė: savanorių grupė, kurios tiesioginė užduotis yra registruoti žmogaus teisių pažeidimus ir platinti šią informaciją. an influential human rights monitoring and non-governmental organization originally started in what was then the Soviet Union; it still operates in Russia.

pagrobimas: suėmimas į nelaisvę; kidnapping

lavonas: numirėlio kūnas; corpse

įkaitas: į nelaisvę paimtas nekaltas žmogus, kuris naudojamas, kokiam nors tikslui atsiekti; hostage

musulmonų teroristai: musulmonų organizacijos, kurios egzistuoja tik tam, kad sukelti chaosą Vakarų pasaulyje. Pavyzdžiai yra Hamas ir al-Qaida.

išvengti civilinių aukų: stengtis, kad nežūtų neginkluoti žmonės; avoid civilian casualties